

Conciones, Siue Conceptvs Theologici Ac Praedicabiles, In Omnes Totivs Anni Dominicas

Opvs Novvm Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue]
Scriptoribus plenißimum, cum occurrentium fidei controuersiarum
tractatione.

De Sanctorum Festiuitatibus Annitotius - Nvnc Demvm Integre Svppleti,
Concionibus per octauam Vener. Sacramenti suo ordine intersertis

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1620

In Festo Commemorationis omnium Fidelium defunctorum. Requiem
æternam dona eis Domine, &c. 1. De mortis memoria. 2. Quàm illa sit
vtilis. 3. De cura pro mortuis. 4. Varia gentium variarum in mortuos ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56205](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56205)

vias nos edocete, per quas ambulantes peregrinationem nostram peragamus. Sed o Sancti felicissimi, iterum nostri mementote, pro nobis intercedite; & quoniam animæ in Purgatorio adhuc detinentur, & oculos suos in vos & nos etiam conijciunt, vestraque suffragia, & simul nostra efflagitant, nostra vestris vota coniungimus, proque ijs unanimi oratione, vestra gloriæ valedicentes, dicimus, *Requiescant in pace.*

IN FESTO COMMÉMORATIONIS OMNIUM FIDELIUM Defunctorum.

Partitio.

- I. De mortis memoria.
- II. Quam illa sit utilis.
- III. De cura pro mortuis.
- IV. Variarum gentium variarumque in mortuos cura.

Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.

FIGURA.

Felix ille Princeps David, qui ex humilium ovium pastore ad sceptrum Iudææ electus est, audito fortissimos Israel una cum Saule & Ionatha in montibus Gelboe occubuisse, lachrymabundus ac suspirans suos omnes ad ieiunia, suspiria, & lamenta invitabat, singulorumque verba interrumpere huiusmodi lesso defunctorum miseras deplorabat: *Considera Israel pro his, qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati: Inc ysi, Israel, super montes tuos interfecti sunt: quomodo ceciderunt fortes? Quomodo ceciderunt fortes in prælio? Ionathas in excelsis tuis occisus est? Quomodo ceciderunt robusti, & perierunt arma bellica? Ipsum mihi hodierna die facere videor. Audiens enim, acerbo omnes Pontifices, Reges, Principes, tot viros illustres & nobiles, qui in mûdo unquam vixere, fato occubuisse, plorans & ingemiscens, fideles omnes ad plorandum, re-*

inandum, & orandum invito, omniumque auribus voce intensa inclamo: *Considerate obsecro Christiani pro his, qui feræ mortis iaculo sauciati in cœmeterijs vestris sepulti requiescunt. Respicite tot nobilitatis insignibus illustres, diuitijs affluentibus, doctrina & scientia celebres, qui in tumulis modo iacentes in putredinem & vermes conuersi sunt. Intuemini quot Monarchæ potentissimi, quot mulieres speciosissimæ, quot nymphæ, quot Helenæ, quot Lucretiæ in pulueres & sordes redactæ, in sepulchris vermes, bufones, & viperas saginent? Horum mecum casum deplorate, ieiunia pro animabus eorum vobis indicite, preces pro ijs ad Deum fundite, sacrificia offerri curate, vestrique suffragijs eisdem succurrite. atque hoc potissimum die, qui omnium fidelium defunctorum exequijs obsequijsque ab Ecclesia destinatus est: die, quo commune pro omnibus mortuis funus indicitur, quo templorum parietes lugubrem amictum præferunt, campanæ tristem sonum edunt, & quo ipsæ funebrem pro iisdem orationem facturæ huc ascendi. Paracletus Spiritus sua nobis gratia, ac Deipara Virgo suis apud filium precibus adesse dignentur, quam Angelica proinde salutatione compellimus.*

AVE MARIA.

Salomon ille Regum & mortalium omnium sapientissimus cum probe teneret, quantum homini mortis memoria utilitatis afferret, quamque ei ad salutem necessaria foret, omnibus omnino hominibus ait: *Memor esto, quoniam mors non tardat, & testamentum inferorum, quoniam monstratum est tibi. quasi dixisset: Noli perpetuam tibi vitam polliceri o homo, aut annos spondere Nestoreos, sed mortis tuæ nunquam non memor viue, & cogita iam à faucibus eius fores tuas pulsari, ac proinde dispone domui tuæ; testamentum conde, deque sepulchro tuo quid fieri velis constitue. In horum verborum sensu Iansenij interpretationem sequor, qui pro ea qua præditus fuit literarum sacrarum cognitione per verbum*

NON

Ipsi.

I.
Eccl. 14.

Inferorum sepulchrum dixit significari, ita ut sensus sit: Memento quicumque demum sis o homo, & quocumque in loco degas, mortem tibi nocte dieque instare, astare, citatoque gressu te insequi, vt te semel comprehendat.

Egregium nobis in hanc rem emblemata in Apocalypsi sua suppeditat Ioannes, quo loco vidisse se testatur equum pallidum, & equitem eidem insidentem, cui nomen mors, cui super quatuor terrae partes & orbis cardines potestas data erat, omnia vt vindice gladio interimeret, & ipsas quin etiam bestias necaret. Mortem scilicet equo vehementem vidit, vt eius celeritatem, quamque citatis eadem gressibus, ad humanum effundendum sanguinem, diuina iussa implenda, vitamque hominibus eripiendam feratur, exprimeret.

In ipso quidem rerum creationis primordio mors non nisi pedibus incedebat, ac quodammodo claudicans in longum mortalibus tempus vitam protogabat, dudumque morabatur, antequam in noxios animaduerteret. Nongentos enim ac triginta Adamo ad poenitentiam annos concessit. Noachum nongentis quinquaginta, ac multo etiam post diluuium ipsum tempore persecuta est, nongentis & vnde septuaginta nouem cucurrit annis, antequam Mathusalem comprehenderet. At iam insidet equo, atque ita ad cursum edocta est, nihil vt eadem sit celerius, nosque statim, interdum post annum, nonnunquam post decem, viginti, triginta comprehendat, ac longissimum, quo eam fugere possimus, tempus octoginta, ad summum certum sint anni: quibus euolutis tandem inuitis etiam manus iniecit, atque ad supplicium rapit etiam resistentes. Vnde bene ac vere dixit olim Sapiens, *Memor esto, quoniam mors non tardat.*

Eccles. 14. Babylonis, vt mortis celeritatem & instantiam ad oculum exprimerent, mos erat, ab Alexan. ipsa qua Rex eorum inaugurabatur die, quae Babyloniorum mos in regum inauguratione nonc.

uis per aera celerime praeteruolantis pertransire, & mortem eidem perpetuo insidiari, ac de loco in locum assidue insequi, vt pote quae & regibus aut orbis Imperatoribus parcere nesciat. De huius porro veritate historiae vsque adeo mihi non constat, & quamuis Alexander ab Alexandro eandem literis consignarit, dubito tamen, num ille tua eam auctoritate valeat astruere. Sed hoc scio de Ecclesia Romana esse consuetudine, in solenni Principis eius, id est, summi Pontificis inauguratione, vt mortis memoriam vitaeque fragilitatem in mentem ei reuocaret, Spiritus sancti vt credendum est instans, stuppam accendere, & haec ei verba repetere: *Pater sancte sic transit gloria mundi:* quasi diceretur, Noli sanctissime Pater, noli indigne erga hanc vitam affici, mortem semper ob oculos habere, & cogita mundi huius gloriam instar stuppae in momento transire, & similitudinem fumi in auras euanescere.

Cum Ionathas Mathathiae filius dolo Tryphonis circumuentus interfectus esset, Simon frater eius, qui in illius locum dux constitutus erat, corpus eius in patrum suorum sepulchrum, quod in ciuitate Modin visebatur, intulit, vtque nomen eius aeternum foret, & famam ad posteros transferret, superbum illi ac magnificum monumentum erigi iussit, septem pyramidibus innixum, quibus ingentes columnas circumposuit, columnis vero arma & gentilitiae nobilitatis addidit insignia, armis autem naues sculptas adiunxit, quae ab ijs, qui mare nauigarent, conspicerentur: quae omnia magno artificio singulari que elegantia perfecit. Cur porro naues huic monumento apposuit? vt aeterno hoc opere posteritatem commonefaceret, vitam hominis hoc in mundo similem esse cursui nauis medio in mari nauigantis, atque omnes illos, qui tanta sibi in hoc mundo gloriam pepererunt, & tam celebre nomen ad posteros transmiserunt, eadem omnino celeritate mare hoc percurrissent. Huc visus est alluissse Iob, cum diceret, *Pertransierit quasi nauis: neque enim tanta celeritate nauis ab aquilonibus & flantibus Austris agitata feruntur, quam fugiant improborum dies in hoc mundo, quorum vita instar fumi euauit.*

Pia quae
contu-
do in
Rom.
Pontificis
corona-
tione.

1. Mach. 13.

Sepulch.
Ionathae
ducia.

Iob 9.

Vita homi-
nis instat
fumi.

Re-

Apoc. 6.

In mundi
exordio
non nisi pe-
dibus mors
incedebat,
nam vero
equo insi-
det.

Regiam hanc cogitationem menti semper insculptam gerebat regius vates, & numquam non ingemiscit dicens, *Defecerunt sicut fumus dies mei.* Filius & successor eius Salomon idem pene semper animo voluebat, aitque impios apud inferos hanc vitæ breuitatem semper deplorare, atque his querimonijs vii: *Quoniam spes impij tamquam fumus, qui à vento diffusus est, & tamquam memoria hostij unius diei pratereruntis,* cuius memoria, quamprimum vt diuersorio egressus est, euanesceat.

Apposite sane. Videmus namque quotidie quantum hospites viatoribus hospitium intractantibus honorem exhibeant, quam diligenter eis omnia necessaria subministrant, & quam sedulo illis obsequantur, interea dum apud eos diuertunt, sed statim vt profectio-nem illi adornare incipiunt, & expensarum rationes subducuntur, quam care omnia restant, quam exacte singula computant? mox vero vt domo egressi sunt, nulla amplius apud eos horum viger memoria: adeo vt multum se illis honoris exhibuisse existiment, si vel affixa parieti exteriori tabella eorum memoriam conferuent, hac addita epigraphæ, Tali mensis die atque tali anno ille hic nobilis, ille Princeps diuertit, tali die talis hoc hospitio Dux exceptus est. Mundus hic, Auditores, verissimum diuersorium est, qui nos, interea dum hic peregrinamur, in introitu & exordio humaniter admodum habet, & dum vitæ moras in eo trahere oportet, magna voluptate perfundit: sed in vitæ exitu tyrannum se illis exhibet, nudos & vdos in sepulchrum velut in pistrinum compingens, adeo vt postquam semel pedem hinc eos extulisse contigerit, maiorem eorum memoriam non habeat, quam si vnica tantum hora apud eum diuertissent: vt magnum quid se fecisse arbitretur, si aliquod interdum eorum monumentum templorum columnis affixum videatur, & sane ipsa Epitaphia, bases, obelisci, pyramides, quæ in sublime erecta superbiunt, aliud nihil sunt, quam inscriptiones funebres, & tituli hospitiorum, vt ex ijs transeuntes colligere possint, talem hic Præsidentem, talem Episcopum, talem Principem hospitio exceptum esse. Dicite ergo, nū

iure meritoque dixerit Sapiens, *Memor esto, quod mors non tardat.*

Ingenij ac doctrinæ Princeps Plato dicere solebat, prudentes ac sapientes sibi scholam quandam constitucere, in qua aliud præter vitæ breuitatem, & mortis celeritatem non doceretur; eiusque meditationem veræ, ac germanæ quoddam Philosophiæ genus esse; stolidos vero ac fatuos academiam obliuionis, quod numquam mortis ac nouissimorum recordarentur, semperque de vita proroganda cogitent. Est enim vero verius, probos, ac virtutem coleantes viuendo sensim mori, improbos vero & nefarios moriendo viuere, vitamque semper sibi proponendo mortem pedibus conculcare, quibus nimirum displiceat, vultus eius furorem, ac minas intueri: aduersus quos exclamat Propheta David, mortem illis interminatus, *Veniat mors super illos, & descendant in infernum viuentes.* id est, Imperet tandem aliquando Domine superbis illis & effrenatis peccatoribus mors, & quoniam ipsi eandem pedibus subtrauerunt, fac obsecro, vt ipsa illos tandem etiam substernat, & quoniam numquam eius in vita memores fuere, iure ac merito idcirco ad inferos descendant viuentes. Irascitur ecce peccatoribus pius ille Rex, quod mortis nullam memoriam haberent: Deus autem grauitèr propter hoc ipsum nonnumquam exacerbatur.

Amans ille Sponsus in Canticis colloquium cum dilecta sua instituens, subiratus in ipso exordio videtur, & acerbioribus eam verbis allocutus: *Si ignoras te, ô pulcherrima inter mulieres, egredere, & abi* Refertur possunt tropologice verba hæc ad Deum, qui dilectam sibi sponsam, animam se. illis interdum alloquitur, quorum sensus & medulla hæc est: *O anima, quæ inter creaturas omnes pulcherrima es, si inani te cogitatione abripi sinis, nec tuam fragilitatem agnoscis, & quæ sis, vel vnde, aut quam vilis, ignoras, nec vnumquam mortis aut Dei tui reminisceris, egredere è domo mea, & abi* procul à consortio sodalium meorum, à quo te, ni te cognor, posthac excludo:

Bern. sup.
30 cap.
Cantic.

Visa & aspera, inquit in hæc verba Bernardus, *inreprobo hac: quippe verbum serui audire solent à valde irascentibus & indignantibus dominis: vel ancilla à dominabus suis, cum grauius illas offenderint: Exi hinc, exi à me, egredere à conspectu meo, & à domo ista. Hoc ergo verbo aspero & amaro satis nimiumq; increpatorio visitur modo sponsus contra dilectam, sub conditione tamen, si seipsam ignorauerit.*

Cum Dominus apud Ierem. calamitates & infortunia, quæ Ioachim regi peruersissimo & idololatæ impendebant, prænuñtiaret, inter cæteras minas intencauit, sepultura asini eum sepeliendum. dicere vult, inter monumentum regis huius, qui adeo superbijs, & ceruices tam sublime erexit, ac sepulcrum asini, quo nullum animal aut vilius, aut abiecius, nullum omnino discrimen futurum. Quid hoc sibi vult? quis audiuit ynquam asinos fuisse sepultos? Referunt quidem historiae Bucephalum Alexandri equum regio mandato terræ mandatū esse, at de sepulto asino nulla vsquam apud scriptores sit mentio. Et nihilominus DEVS, qui mentiri non potest, Ioachim regi asini sepulturam comminatur. Dum omnes loci huius consulo interpretes, nullus est, qui melius meo gustui satisfaciatur, quam Glosa interlinearis, quæ hoc sensu verba hæc exponit: *Sepultura asini, sunt stomachi canum & ferocium bestiarum, & aues rapaces.* Per hanc igitur comminationem signare voluit DEVS, insolentem, & arrogantem hunc regem terræ in visceribus non sepeliendum, quod terrenæ suæ originis semper immemor existisset, sed quoniam instar bestię & instar asini vixit, asini quoque ritu sepulturæ mandandum: qui quoniam terram nunquam, vt matrem voluit agnoscere, nec lutum, vt principium ortus sui intueri; ideo terram eum loco filij non habituram, nec lutum sepulturæ locum ei concessurum, sed canum, leonum, aut alterius cruentæ, aut carniuoræ bestię stomachum loco tumuli ei futurum. O minas horrendas!

Ierem. 22.

Bern. 28.

Magnus ille Patriarcha Abraham, ne hanc à Deo comminationem audiret, mortis memoriam animo iugiter inscriptam gessit. Primum namque quem possedit agrum in sepulturam suam & Saræ vxoris destinauit, vt nobis ostenderet, primam animæ curam & in-

entionem esse debere, mortis perpetuo remissioni, ac sepulchrum suum ob oculos nūquam non habere. Placet prior ille conceptus, vti & hic, quem mox subnecto.

Voluit in Leuitico Deus, locum cinerum, in quem & immolatarum auium plumæ congregabantur, ad orientalem, non autem ad occidentalem plagam vergere: Et plumas projiciet prope altare ad orientalem plagam, in loco, in quo cineres effundi solent. Quid vobis locus hic cinerum aliud denotare, quam sepulchrum videtur, in quod omnes penitus diuitiæ, honores, voluptates, cunctaque vitæ nostræ delicia, quæ ad instar plumarum sunt, quibus homines superbiendo in altum effe-runtur, conijciuntur? homines namque veræ quædam aues sunt ad mortem destinatæ, quæque omni momento & hora crudeli illi vitæ & carnifici in sacrificium immolantur. sed mysterio carere non existimo, quod cinerum ille locus ad orientem situs sit: docemur enim cineres & putredinem semper nobis ob oculos, quos designat oriens, non vero à tergo, cuius imago est occidens, versari debere, ac mortis memoriam menti penitus insculpendam esse, & nunquam animo deponendam.

Atque hinc est, quod Sancta mater Ecclesia, quæ omnium fidelium defunctorum hodie commemorationem celebrat, vt mortem nobis in mentem reuocaret, nosque ad preces pro defunctis effundendas cohortaretur, hanc nobis formulam proponat: *Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.* Libera eos purgatorij ergastio, pœnas eorum minue, aut potius penitus rescinde, vt in lucis regione constituti, te, qui verum lumen es, videre mereantur. De lugubri hac materia hodierna die ad vos verba faciam. Et quoniam dies hic non nisi mortuis & defunctis sacer est, & nos mortales sumus, de nulla re alia, quam de morte, deque suffragijs pro defunctis hic loquar.

Principio igitur ipsa mortis memoria Christianis omnibus in primis necessaria est ac perutilis, quæ nobis idcirco toties tamque diuersis rationibus inculcatur. Hæc enim vna præ proximis alijs cogitatio, modo cum utilitate ac debita ratione adhibeatur, omnem vitæ nostræ seriem dirigere potest ac moderari.

Verum

Hieron ad Damascum. Ambr. l. i. de Cain. Gen. 4. sane, & Ambrosius, & Tostatus optime mihi hic ad gustum faciunt, in quorum trium virum sententiam equidem libens concedo, aiunt enim signum hoc tristem mortis memoriam fuisse, quæ mirum adeo eum consternabat, ac terrefaciebat, toto vt corpore tremere, atque ita quicumque eum viderent, manus ab eo continerent. Hæc cum auditis, cogitate, Auditores, omnes nos esse velut quosdam nefarios ac scelestos Cainos, eiusdemque quo ille patricidij reos: toties quippe fratrem nostrum, id est, proximum innocuum verbis, facto, tamque varijs modis occidimus, vt sane mirum sit, si omnes in nos creaturæ ad vindictam sumendam non infurgant, & ipsi quin etiam demones nos è medio non auferant. Sed benignus ille patens Deus signum quoddam ad nostri conseruationem aduenit, ipsam scilicet mortis memoriam, quæ iustos ac seruantissimos æqui tremere & exallescere semper cogat: vt hæc visa, demones, ne quod nobis detrimentum afferant, atque ipsi in primis superbia & insolentia, cæteraque peccata omnia sese contineant. In primis namque diuina illa mortis recordatio insolentiam comprimit, fastum mentibus euellit, typhum minuit, veram cordis humilitatem generat, ipsoque facto animas penitus mortificat. Lepidum vobis quoad hanc materiam exemplum ex vita S. Gregor. Nysseni referam. Hic enim cum quodam tempore verba illa Euangelij, *Qui vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam*, exponeret, interrogareturque deinde ab quodam suo discipulo, quid esset sui ipsius abnegatio, & propriæ voluntatis abdicatio, ad cœneterium eum misit, in quo variæ defunctorum caluarie, crania, ossa membraque sparsa erant, præcepitque, vt varias in eadem calumnias exoneraret, quo facto ad se reuertetur. Adolescens tanti Patris verbis morem gerens, ad cœneterium properat, ac mille iniuriarum & conuictorum plaustra in ossa illa coniecit, dicens, *Vah ossa punda, putrida, à vermibus exesa, carne nudata, viperis scatentia; vah infamia cadauera, vermium receptacula, acufonum domicilia; vah ossa latronum, sicariorum, facilegorum.* Post varias denique contumelias nullo accepto responso ad S. Præulem cum reuertisset, eodem ab illo rursus destinatus

Lepida
historia.
Luc. 9.

est: sed vt iam mutata voce varijs eadem ossa encomijs exornaret, & laudibus cœlo tenus efferret. Oblequitur adolescens, & ad cœneterium reuertitur, commutatis vocibus plurima in eadem effundere præconia, varijsque ea laudibus extollere incipit: *Hem ossa insignia & vere illustria! hem pectora vere regia! hem capita Monarcharum, corpora generosa Principum! hem ossa inuicta, ossa militum ac ducum! atque infinita alia laudum genera ingeminans; nullo accepto responso ad Gregorium reuertitur. Petebat deinde Præsul, quid ad hæc vituperia vel encomia defuncta illa & semiputrida ossa respondissent? Nihil omnino, inquit ille. Subintulit Gregor. Vade, & tu quoque fac similiter: quacunque demum iniuria, contumelia & opprobrio accepto, vel quibuscumque; auditis præconijs permoueri noli, dissimules, teque velut insensibilem geras: atque ita fiet, vt vere mortificatus appellari, & reipsum, propriamque voluntatem abnegasse dici possis, ac tum perfecte didiceris, quid Euangelica tui sit abnegatio.*

Id ipsum vos hodierna die facere vellem Auditores: vellem inquam vos cœmeteria adire, ac mortuorum ossa curiosius intueri. Ingreddimini igitur funesta illa mortis palatia, accedite ad illa cadauerum receptacula, inspicite brachia illa carne nudata, membra illa à vermibus exesa, ossa illa semiputrida ac foetentia, atque ex ijs, vos alloquor, qui tam iniusto iniurias animo accipitis, & laudibus vestris auditis in tantum insolescitis. Christianam mortificationem discetis. Ossium namque horum inspectio ac mortis recordatio singulari aduersus superbiam remedium est: quoniam anima aduersus omnes mundi ac Satanæ impugnationes inexpugnabilis redditur: quod veteres nobis sub fabulæ cuiusdam inuolucris liquido satis demonstrarunt.

Antæus ille, Tetræ filius, de gigantum stirpe progenitus, dum cum Hercule luctatus in terram procumberet, & mattem illam exocularetur, vires ei & robur restaurabantur: sed statim vbi in altum caput efferbat, imminutis iterum viribus ab Hercule prosternebatur: sed fabulæ relicto cortice, veritas quæ

in eo latet nucleum aperiamus. Dico igitur idem omnino accidere homini, qui animos gerit giganteos, & de singulari quadam fortitudine præsumit: dum enim terram intuetur, oculosque in Esse suum conijcit, simulque considerat, quid sit, unde venerit, & in quid redigendus, nullus omnino reperiri potest hostis, aut tentatio, quæ eum vincat, expugnet, aut prosterнат: at si inani quadam præsumptione in elationem se abripi patitur, & nubes & inania captat, sursumque sese contendit erigere, denique si ignoret, quanam sua sit origo, & unde venerit, neu mortem ante oculos habet, vineitur, superatur, iugulatur. O igitur sanctam mortis memoriam!

Vere dixi Sanctam: nam præterquam quod elatos & superbientes retundat, omnium omnino rerum contemptum & obliuionem etiam inducit. Docuit id hæc magnus ille Dæctor Hieron. qui inter cætera, quæ ad bene laudabiliterque vitam instituendam ad matronam quandam Romanam scribit, hoc habet, *Facile contemnit omnia, qui se semper cogitat esse mortuum*: in quam materiam & sacre mihi litteræ egregium suggerunt conceptum. Pilosus ille Esau cum de venatione rediens fame prope modum enecaretur, propter vile quoddam lenticulæ edulium primogenita sua vendidit: Cogitabat enim secum, satius esse eisdem cedere & viuere, quam isdem conseruatis fame emori; dicens, *En morior, quid mihi proderunt primogenita?* Sola itaque mortis cogitatio & apprehensio ad tam iniquam venditionem Esau compulit. O Christiane, ni Esau ipso deterior audire velis, dic interdum, mortem in medio honorum cursu ob oculos versans: Inter paucos ecce dies mihi è vita abeundum est, quid ergo mihi proderunt diuitiæ, dignitates, ac tot beneficia? Hoc scilicet sæpius animo voluebat pius ille Rex, cum diceret interdum; *Disces cum interioris, non sumet omnia, neque descendet cum eo gloria eius*. Hactenus quidem quæ de hac mortis memoria dicta sunt, è sacris codicibus deprompta sunt: profanas iam tempus erit proficere historias.

Philippus Macedonum Rex cum tempore quodam, referente Plutarcho, palæstram in qua Græci luctabantur, ingressus esset, & inter luctandum ad terram prosterneretur; iacen-

tis sui imaginem scite in arena expressam videns, quamque parum loci occuparet confiderans, iocando cepit dicere: *O quam minimam terra partem natura sortiti, orbem appetimus vniuersum!* Aud te, audite, inquam, cupidi mortales, quibus totus qua patet orbis non sufficit; quorumque æstuans desiderium vniuersus mundus minime implet, regia illa verba; ac vobis exiguum illum locum, quem tandem post laborem vestrorum finem hæreditate acquirere, sepulchrum scilicet septenum pedum ob oculos ponite. Huc quidam Prophetarum veterum respiciens ait, *Vide vias tuas in conualle*: quæ verba LXX. nostro proposito aptius transtulerunt, *Vide vias tuas in sepulchro*. id est, cogita tecum ô homo, quam exiguum tibi post mortem paratum sit domicilium, vt non nisi septem tibi pedum spatium ad ambulandum concedendum sit.

Iulius Cæsar cum Magni Pompeij, quæ canepius & angue hactenus oderat, cuiusque audissimum sanguinem & mortem sitierat, caput, quod Ptolomæi Aegyptiorum Regis Eunuchi ad eum deferrebant, coram esset intuitus, fortunæ vices demirans, illacrymatus est: tacite namque secum cogitabat, ad quantam calamitatē exitumque deuenisset ille, quem tam lætis paulo prius flabris fortuna afflauerat, qui omnes mundi limites armorum suorum terrore concusserat, & nominis sui fama compleuerat, & cuius vniuersi imperium ac vocem omnes Africæ atque Asiæ Reges, & maxima lenatus pars sequebatur. Quis vestrum adeo ferreus & adamantinus futurus est, cuius adeo durum erit pectus, cuius oculi adeo austeri & infracti, qui, cum hodie tot Regum, tot Principum, Ducum, militum capita vermibus oppleta, situ obrita, putredine seorentia, & in cineres redacta videat, lacrymas contineat?

Principes Israel cum Iezabelem Reginam, quam prius ita superbam & insolentem conspexerant, in terra vt informe quoddam cadauer prostratam, & à canibus dilaniatam viderent, triste hoc spectaculum, fortunæ variantis ludibrium, & horrenda Dei iudicia demirati ad inuicem dixerunt: *Hæcine est illa Iezabel?* illa inquam Iezabel, quæ omnes nominis sui terrore & auctoritate consternerat? quæ Prophetas Dei vindice gladio ad mortem prosequeretur? quæ potentæ suæ cornua in

Ierem. 2.

Plutar. in Apophth.

4. Reg. 9.

immca-

immensum tollebat: vbinam modo nunc aula
& Regius comitatus: vbi omnes priores hono-
res: vbi omnes quas prius habuit diuitiæ & o-
pes? An non & nos hodie, cū tot ossa, tot mor-
tuorū crania, tot brachia, tot tibias per cœme-
teria hinc inde sparsas, sub saxis gementes, in
sepulchris laticantes, quæ tamen tristes quædã
reliquiæ sunt præstantium ac doctorum viro-
rum, & formosarum mulierum videamus; an
non, inquam, lugubri hoc viso spectaculo dice-
re præ admiratione poterimus: Illane suat ca-
pita, quæ aureis olim redimta diadematis vi-
dimus? Illane cadauera corporum purpura, &
cocco vestitorum? Illane linguæ tam disertorū
oratorum? Illane vultus nympharum, qui-
bus orientis gemmæ & omnia Arabiæ nemora
ad ornatum non sufficere? Illane genæ, quæ
tantum sibi, purpurissæ, & stactes consum-
psere?

Iob 16.

Sed si mortui ipsi hodie loqui possent, si eo-
rū ossa nostris responderent vocibus, dicerent
profecto, quod olim in medijs arumnis ca-
sum suum deplorans Iob Propheta dicebat:
*Ego ille quondam opulentus, repente contritus
sum, tenuit cervicem meam, confregit me, & po-
suit me sibi quasi in signum.* Ego sum prudens
ille senator, qui tot olim sententias & decreta
tulī, tot aliquando homines iudicavi: Ego sum
ille Martis pullus, alter Annibal, secundus He-
ctor, qui tot certaminibus interfui, toties cum
hoste confixi, tot victorias retuli: Ego sum di-
sertus ille ac celebris Ecclesiastes, qui magno
omnium applausu toties ad populum verba
habui, & ad cuius dicentis os cuncti ora obuer-
tebant sua. Ego sum locuples ille mercator, qui
tantis partis opibus honestam familiam insti-
tuit, & tam amplum patrimonium liberis reli-
quit: Ego sum formosa illa Iuno, cuius pulchri-
tudo omnes in admirationem & inuidiam
traxit, quam tot proci ambierunt, quæque
semper gemmis cooperta, auro fulgens, bysso
& cocino induta fuit. Sed proh dolor! vnico
omnia hæc momento euanuerunt, fortuna
nostra de repente mutauit, tristis nos omnes
mors vsque ad ossa depasta est, ac feralis illa
Parca iræ suæ iacula in nos velut scopum ali-
quem detorsit. Repente contriti sumus, & po-
suit nos mors quasi in signum.

Hæc sunt igitur voces, quæ hodie sepul-
chris egrediuntur, querelæ, quibus cœmeteria

resonant, clamores, quibus tumuli concrepant,
ac tristis oratio, quam defuncti è bustarijs suis
iam verminantes ad nos habent, atque hæc
vna è præcipuis rationibus est, cur Sancta Ma-
ter Ecclesia omnium hodie defunctorum cō-
memorationem instituerit, vt nimirum de
mortuis cum mortuis in mortuorum om-
nium die verba facientes, ipsi quoque mortis
recordaremur; altera vero eaque omnium po-
tissima, vt illos ipsos defunctos precibus &
suffragijs nostris adiuuemus, idque præsertim
vulgari illa orandi, & bene precandi formula,
*Requiem æternam dona eis Domine, & lux per-
petua luceat eis.* Hinc porro alteram concionis
hodiernæ partem, vt initio proposueram, ex-
ordiar.

III.

Hoc igitur tristi & funesto die pro defun- Non est pro
ctis nos orare oportet, nostrisque suffragijs ijs- ijs orandi
de opitulari: non quidem defunctis, qui cœle- qui in cœ-
sti iam beatitudine perfruuntur, & gloriæ æ- lo gaudijs
ternæ consortes facti sunt; neque enim oratio- perfruun-
nibus nostris indigent: nam teste Augustino, tur æterni
Iniuriam facit Martyri, qui orat pro Martyre.
finis quippe precum & suffragiorum is est, vt
ijs, pro quibus oratur, oratione nostra bonum
aliquid accedat, vel malum aliquod abscedat.
cum vero Martyres sempiternæ iam felicitatis
compotes effecti sint, nullis omnino precibus
opus habent. Quamobrem in vacuum omnis
nostra cederet oratio, si pro iisdem oraremus,
iniuriamq; non modicam illis irrogaret, qui
meliolem ac feliciorẽ illis sortem deprecã-
retur. Deinde pro damnatis omnino non est
orandum: id enim qui ageret, nã ille oleum
& operam perderet; cum nimirum in inferno
nulla prout sit rescriptio, aut ne minima qui-
dem solatijs spes, etiam vniuersis Sanctis pro
iisdem apud Deum intercedentibus, pe-
narumque minuendarum affulgere possit: at-
que idem Augustinus scribere non sit veri-
tus, se, si sciret animam patris infero-
rum supplicijs mancipatam esse, non amplius
pro eadem quam pro Diaboli salute oratu-
rum. Quamobrem pro ijs solum orandum,
qui adhuc in purgante illo igne emundantur,
proque ijs solum diuinæ Maiestati vota fa-
cienda, ac nullo non tempore, nulla non hora
pro earum redemptione ingeminandum: *Re-
quiem æternam dona eis Domine, & lux per-
petua luceat eis.*

Et

Purgatoriu
dicitur.

Et sane ipsum Purgatorium, quoniam eius iam mentio incidit, quoddam spirituum receptaculum est, & animarum pro quibus hodie nobis supplicandum, ergastulum. Non est porro necesse pluribus verbis, Purgatorium aliquod esse, verbis astruere: sufficit enim, si e sacris litteris, id ipsum confirmari, à Sanctorum Patrum auctoritatibus stabiliri, totius Catholici orbis assensu defendi, & e quinque generalium conciliorum decretis astrui possit, Concilio nempe Carthaginensi, Toletano XI. Lateranensi sub Innocentio Tertio, & Florent. in quo Græci omnes simul & Latini coadunati fuere, & nouissimè Tridentin. horum quatuor vt Canones tacam, referam quæ in Conc. Cartha. can. 95. scripta sunt. *Quæ oblationes defunctorum, aut negant Ecclesijs, aut cum difficultate reddunt, sanguinem egenorum necatores excommunicantur.* quo loco si omnes ij excommunicantur, qui orationes & oblationes pro defunctis non persoluant, ergo multo magis ij, qui ipsum Purgatorium negant; hæc namque preces præsupponunt aliquod Purgatorium esse.

Afferitur
Purgatoriu
auctoritate
Patriarchæ
Constanti-
nop. mori-
entis.

Vnius vero Iosephi Patriarchæ Constantinopolitani, omnium Græciæ Ecclesiarum primatis, testimonium hic pnto sufficere, quod ad instar mille testium omni exceptione maius habendum est: hic enim in mortis articulo constitutus inter ceteros articulos fidei, quos moriens profitebatur, & Purgatorium se credere asseruit, ac manu propria signauit; cuius deinde professio ad posteritatem dimanauit. *Quoniam ad extremum vita mea deueni, idcirco pro meo munere dilecti filii beniguitate Dei meam sententiam hu literis palam facio: Beatissimum Patrem patrum, ac summum Pontificem, Romæque veteris Papam, Domini nostri Iesu Christi Vicarium esse concedo; atque animarum purgatorium esse non inficio.* Quid hæc fidei professione reperiri queat, aut clarius, aut efficacius? cui si quinque generalium Conciliorum accesserit auctoritas atque omnium quotquot vniquam vixerunt, Sanctorum Patrum, quis adeo impudens futurus est, qui Purgatorium audebit inficiari?

Supplement. Bessai.

Non patitur temporis iam angustia, pluribus hic ostendere, pro defunctis orandum esse: cum omnis id docuerit antiquitas, omnes Sancti Patres id tenuerint, atque vniuersalis id Ecclesia inuolare semper obseruarit. Quot obsecro elapsa sunt secula, ex quo Iudaica gentis gloria Iudas Machabeus contra Gorgiam conferto prælio, & magna suorum clade accepta, duodecim argenteorum drachmarum millia, ad sanctam ciuitatem Ierusalem misit, quæ sacerdotibus darentur, vt victimas pro defunctorum militum salute & animatum sospitate Deo offerrent: quod Iudæ factum latius scriptura deducens, hoc tandem Epiphonemate concludit, *Sancta ergo & salubris est cogitatio pro defunctis exorare vt à peccatis soluantur.* bis mille & amplius iam anni elapsi sunt ex quo hoc contigit. Sed aduersus hæc auctoritatem obijcere, libros Machabeorum non esse in Sacrorum librorum Canonem relatos, procul à vero est, mendacium spiritus: neque enim alijs verbis Sanctus Augustinus vsus est, vt doceat pro mortuis orandum, quam his quæ modo ex hisce libris produximus. Et quamuis libri hi in canonem relati non essent, quod nunquam concedemus, & non nisi historiales quidam libri forent; hinc tamen efficeretur, orationes & suffragia pro vita functis iam à duorum annorum millibus, & quod excurrit, in vsu fuisse.

2. Mach. 12.

Ibidem.

Li. de cura
pro Mor-
tuis.

Tob. 4.

Quantum etiam effluxit temporis, ex quo pius ille senex Tobias, inter cetera, quæ Tobia filio suo dabat præcepta, orandum pro defunctis docuit, cum ipso orationis limine his filium verbis admonuit. *Panem tuum & vinum super sepulchrum iusti constitue: quasi diceret. Nunquam mortuorum obliuiscere sibi mi, sed pro eorum animarum salute Altissimum deprecare; cumque iusti ex hac vita ad alteram decesserint, panem tuum & vinum tumulis eorum apponendo, animabus illorum succurre.* Hinc notare vos ve im, ab illo tum temporis sepulchris defunctorum panem & vinum appositum fuisse, vt pauperes, qui pro eorum salute Deum obsecrabant, hinc sustentarentur. Tradidit hoc Chrysostomus, qui in alium locum ita scripsit, *Cur post mortem illorum*

Chryso-
st. hom. 13.
in Mach.

pauperes

Oooo

pauperes vocas? cur presbyteros, ut pro eis velint orare, obsecras?

3. Reg. ult.

A quot seculis Galaaditæ Saule & fortissimis Israhel interfectis, in eorum exequiis lacrymati sunt, pullas vestes induerunt, & septem sibi diebus ieiunia indixerunt? Cui rei seruiunt hæc pro mortuis ieiunia, nisi ut ipsidem placaretur Dominus, ieiuniorumque merita defunctis applicarentur, & diuinam iustitiam, si forte ob delicta quædam occulta exacerbata esset, defunctis propitiâ redderent, quo eisdem purgatorij eriperet ergastulis.

1. Cor. 15.

Iam mille sexcenti propemodum præterire anni, ex quo Apostolus gentium Paulus orationem pro defunctis valida asseruit, Corinthiosque edocuit, ait enim: *Quid facient qui baptizantur pro mortuis, si mortui non resurgunt?* id est, si non mortuorum resurrectio, cur igitur pro mortuis oramus, sacrificia offerimus, ieiunia nobis inducimus? Et sane ipsum verbum *Baptizare* hoc sæpe modo in sacris litteris accipitur: & Apostolus resurrectionis mysterium per orationem pro defunctis probare contendit; & ostendere, quando quidem pro mortuis ubique oratur, eos etiam resurrecturos. Si enim nunquam resurgent, frustra pro ipsidem suffragia nostra offeremus.

Cum hoc igitur fixum & indubitatum sit, & simul certo sit certius, Purgatorium locum quendam subterraneum esse, contra quem sentiant Richardus de S. Victore, Papa Gregorius, alique plures, qui id ipsum modo in mari, modo in aere, modo in certo quodam orbis angulo constituunt; dico, vniuersam hodie Ecclesiam orare; ac nos eius inuitatu orare debere pro defunctorum animabus, quæ corporeis his exuijs solutæ, & hinc in Dei gratiâ decedentes, rationem coram seculo illo diuinæ iustitiæ tribunali reddere coactæ, captivæ detinentur, & in purgatorio velut in carcerem aliquem compactæ manent, è quo non prius, quam quo ad vltimum quadrantem persoluerint, omnique debito vacent, eximentur. Atque in id ipsum magni preces nostras ponderis esse constat.

Insignes

conceptus

Animæ enim, cheu! sunt miseræ illæ captivæ, quæ in carcerem coniectæ, atque ibi-

dem grauissimis supplicijs exercitæ, non ante egredi aut liberari queunt, quam nouissimum quadrantem persoluerint; quod in Matth. Euangelio adumbratum legimus. Sunt quoque spiritus illi afflicti, qui in locis internis constituti ad Sacratissimum Iesu nomen genua flectunt, manus & oculos in altum tollunt, id ipsum proni velut nomen Redemptoris adorant, & ab eo liberationem enixissime efflagitant; de quibus ad Philip. Paulus, *in nomine Iesu omne genua flectatur, caelestium, terrestrium & infernorum.* Sunt adhæc miseræ istæ creaturæ quæ ad præfixum temporis spatium, procul a cælo in purgatorij locis exultant, inque ipsidem grauer castigantur & perpergantur, licet non in æternum, diuinæ tamen essentis visionis interea priuatæ. Quod egregia è sacris litteris figura manifestum reddam.

Abalon licet Patri post excitatos in vniuerso regno tumultus iam reconciliatus esset, at quod omnium priorum delictorum veniam consecutus, ut tamen iustitiæ debitè satisfaceret, & aliquam saltem penam propter concitatam multitudinem subiret, ad duos annos aula & dilectissimi patris vultu carere debuit. Actus hic iustitiæ temporalis reuocat mihi in memoriam ea quæ in cœlesti tribunali quouidie contingunt; vt certo mihi persuadam, eodem profus modo cum defunctorum animabus agi: quamuis enim è mundo hoc Deo Patri reconciliatæ decedant, plenam & integram omnium delictorum veniam & indultam consecutæ, vt tamen æternæ illi iustitiæ faciant satis, & penas aliquas temporales, à quibus nondum penitus sunt liberæ, adhuc persoluant, ad præfixum temporis terminum cælo carent, & in purgatorio velut in auxilio quodam constitutæ sunt, iucundissima patris sui visione destitutæ.

Sunt denique incarceratæ illæ animæ, quæ infideles Christianos oculos suos hodie conuicentes, cum lacrymis, gemitu, & suspirijs inenarrabilibus eorum auribus lugubrem hanc natiâ occinuat; & tristibus huic verbis eorum openi implorant. *Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me.* Inclamant

Animæ in Purgatorio viuunt opem implorant. Misere mei, 1. Cor. 15.

clamant se à manu diuina tantum tactas esse & non nisi ab vnica manu, vt hic discrimen inter has animas, & eas quæ tartareis mancipatæ sunt supplicijs, euidentis fiat, hæc namque ab vtraque Dei manu, & acriter quidem, etiam percutiuntur: adeo vt teste Apostolo, horrendum sit incidere in manus Dei viuentis.

Vos autem animæ quæ corpori huic adhuc viuitis inclusæ, clamorem hunc pauperum attendite, & accommodate aures postulatis ac supplicationibus earum, quæ in tetro illo purgatorij carcere inclusæ sunt, atque è verbis earum colligit, si vel vnica diuinæ iustitiæ manus adeo easdem exerceat, vt superos ipsos ac non mortales in sui auxilium aduocent, quid de damnatorum supplicijs dicendum sit, quæ ambabus Dei manibus percussæ noctæ dieque assidue clamant & eiulant, vt præ cruciatuum grauitate temporisque quo illis exercitia dæ sunt, diuturnitate, in desperationis abyssum præcipites ruant: Ipsæ autem quæ purgatorio continentur, clamant, & opem nostram postulant, propter pœnarum quas ferunt grauitatem. Idem enim carnifex, ignis scilicet ille adurens & castigans delicta, exerceat

unt, ac quodammodo dissecant Auditores? an non lugubres illi clamores vos ad commiserationem excitant: feralis illa ac lamentabilis echo, an non vestras aures verberat? Auditifne filij eiulatum parentum vestrorum? auditifne hæredes quærimoniam benefactorum ac Mecænatum? Auditifne amici preces carissimorum sodalium? O ingrati, o adamantini, o perfidi, o parum antiquæ fidei & amicitie memores! sed non ita exigit, namque Christiana caritas, totus vt mundus in solamen & fauorem animarum dicat, *Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.*

Inter cætera misericordiæ opera non postremum locum meo iudicio obtinet, captiuorum redemptio, incarcerationum solutio, vinculorum, captiuitatis disruptio. Nullorum autem captiuorum redemptio luculentior, aut præstantior habenda est, quam eorum, qui in alio orbe captiui detinentur: quos nostris precibus in libertatem asserere, ac flammis tormentisque eripere possumus. Hoc autem pro dignitate facere magnæ atque diuinæ cuiusdam virtutis actus est, cum religione coniunctus, & quem in sacris litteris expressum legimus.

Voluit olim Deus, vt quicumque bouem aut asinam aut quodcumque proximi animal in foueam incidere animaduertisset, omniratione eidem quamprimum succurreret, ac luto educeret, Errat, qui putat hic de bruti solū animalib. sermone esse. Audiat autem ille quid dicat Apost. *Nunquid de bobus cura est Deo. sed crediderim in hac ope animalibus impensa, curam & auxilium quod animalibus exhibendum est, exprimi, quas cum in purgatorij profundum cecidisse hodie videamus, nostrumq; ab iisdem auxilium efflagitari audiamus, nostrum profecto erit omni illis ratione succurrere & optulari atq; eleemosynis, sacrificijs, votis, precibus eas tormentis eripere, in earumq; auxilium dicere: *Requiem æternam dona eis Domine:* In hoc mihi conceptu viam præiuit magnus ille Doct. Aug. qui ad fratres in eremo de gentes verba faciens ait; *Clamat porcus, & frat. in e. cum eo clamare non cessant: cadit asinus, & rem. omnes eum subleuare festinant: sed clamat in**

Animam precibus Purgatorio eximere insignis misericordiæ actus est.

Exod. 23.
1. Cor. 9.

Ser. 44. ad frat. in e. cum eo clamare non cessant: cadit asinus, & rem.

Oooo 2 sop.

lib. 10.

Discrimen inter supplicia damnatorum & electorum in Purgatorio

lib. 19.

tormentis fidelis, & non est qui respondeat: ecce vestra humanitas, fratres. o rem deplorandam ac crudelitatem inauditam?

Magna quidem fratrum Iosephi crudelitas fuit, quando exaudito eius euulatu, & lamentis e cisterna, in quam eum deiecerant, nullus illi succurrere sustinuit, sed surdis clamores eius auribus exceperunt, quod Ruben ijs deinde in mentem reuocans magno conscientiae remorsu illis exprobrauit: *Merito haec patimur, quia peccauimus in fratrem nostrum, videntes angustias animae illius, dum deprecari nos, & non audiuimus.* Sed maior multo in hiis credulis, fidelium est inhumanitas, qui visis fratres suos germanos in purgatorii cisternam deiectos, ac tantum non sepultos, opem illorum quam enixissime postulare, non minus ad commiserationem excitantur?

Gen. 42.

Amos 6.

Filiorum ingratitude erga patres defunctos.

Quomodo si dura steter, aut steter Marpesia cautes. Hunc porro mihi conceptum suggestit Propheta Amos, dicens: *Bibentes vinum in pibaliis, & optimo vnguento delibuti, & nihil patiantur super constructionem Ioseph.*

Quam merito autem nostris huius temporibus, tuas, o Propheta, querimonias iterare possumus? quot enim hodie reperire est filios, qui defunctorum parentum opes, & diuitias dilapidantes, genioque quotidie indulgentes, de eorum supplicis ne minimū quidē solliciti sunt, ac vix vllā amplius eorum memoriam conseruat. imō tantum abest sepe, vt Deo pro eorundem salute supplicent, vt testamenta atque vltimam voluntatem non unquam etiam complere negligant. O impietatem inauditam! o barbaram crudelitatem! o patres infelices, qui tam voracibus & immitibus lupis opes vestras reliquistis!

Hereticorum modernorum crudelitas.

Rabies porro & crudelitas nostrū temporis hereticorum in finis etiam partibus maior est: omnesque crudelitas & inhumanitatis terminos excedit, defunctis enim bellum indcentes, corpora eorum honore priuant sepulchrali, animas autem fidelium suffragiis: o barbaros & sanguinarios, o commentū diabolicū! o homines minime homines, sed inhumanos, brutos, stupidos, & ad gentilitios mores inclinatos: o hereticos, nostrū tēporis procellas, religionis fulmina, tartaro genitas furias! quid, simile nec esse vultis Parthis, qui

Lib. 41.
Lib. 4 in vira: yrb.
Lib. 4. Var.
Lib. 16.

bus, vt refert Iustinus, solēne fuit mortuos canibus obicere, caninoque in ventre ijs sepulchri condere? Imitari vultis Prones, qui mortuorum cadauera in minuta frustra cōcidebant atque ita in profluentē dei jebāt, vt a piscibus & monstris marinis deuoraretur, vt scribit Laertius? Sequimini Colchios, qui eadē culeo insuta ex arboribus suspēdebant, vt vultures & aquilae, & quidquid autē ad prādā natū est ea deuorarent, teste Aeliano? An insisteris vestigijs Arabū, qui vt ē Strabone dicimus, defunctorum corpora, etiā Regum & Principum in simo ac ceno componunt, cloacaeque ijs & foricas tumulorum loco assignāt? An verō Massagetarū mulabimini, qui praeter ea, quae erant barbarie & immanitate mortuorū carnes sibi in edulii parabant, paratque deuorabant, vt ex opere Alexandri ab Alexandro colligere est.

Et sane insensata haec ingenia, inimici huius Dei & Sanctorū in manifestissima mortuorū hostes, qui illi Euāgelici, p̄fido prophetae Baalim ac sacrificii idoli, quod est ipsa Heresis, de illorū sūt numero, de quibus olim locutus est Sapiens. *Et erant post haec decedentes sine honore, & in contumelia inter mortuos in perpetuum. & memoria illorū peribit;* nullū quippe relinquit Epitaphiū, nullū honores sepulchrales, nullas fundationes aut in pros vltus legata quibus nomen eorū posteris innotescat, & pauperes atque alij occasionem habeant pro eorum animabus Deo supplicand.

Quid porro necesse est pluribus veritatem prophetae huius ostendat, cum ipsa ipsos quotidiana doceat experientia, re ita, vt diximus, se habere atque ita per vniuersū orbem inualuisse cōfiter, ac praeteritū ijs in locis, inquit us infelix illum hereticos solium, & tristis errorum in religione Palmarum inter bonā segetem iniussus exerceat. Haec eorum nāque sepultura infamis est, maximo cum dedecore coniuncta, neque maior apud eos mortuo corpori, quod animae domitium, ac receptaculum est splendidum, ac magnificentum, habetur reuerentia quam cadaueri bestiae, nec maior animae eiusque status, aut periculi quod ei in altero orbe subeundum est, libetur ratio, quam aut asini, aut pundi canis. O pudor, o infamia, o dedecus intolerabile! Quid videmus in haeretici exequijs, ac pompa

Lib. 3. ca.

Sap. 4.

Lib. 3. ca.

pompa funebri aliud, quam cohortes aliquot
militum integros cum insignibus manipu-
losi & hētores securibus instructos: vt magis
maleficus quispiam ad supplicium deferri videat-
ur. Bene igitur dixit sapiens: *Et erunt post
hac decedentes sine honore, & in contumelia
inter mortuos.*

Quid? nonne in vrbibus nostris mariti-
mus, si Anglum quempiam aut Belgā in por-
tibus mori contingat, bombardæ & tor-
menta bellica horrendo boati remigunt,
de precibus pro mortuo effundendis nulla
penitus fit mentio. Illa similitudo exequiæ
quis mortuis peragunt, illa sunt iusta, quæ
perfoliunt: hæc sunt apud illos officium de-
functorum: & sanè non fumum & strepitum ani-
mas, non dico ad caelos, sed ad inferos recta
deducunt. Annon igitur sepultura hæc infā-
mis est, & exequiæ quales bestiarum, & qua-
les Deus olim per Prophetam Iosiam im-
pio regi intentauit: *sepultura a suis sepelietur:*
& quales impiorum sepulchras fore augura-
tus est sapiens: *Et erunt post hac decedentes sine
honore, & in contumelia inter mortuos.*

Lutherani verò & ministri Anglici cum
perspicerent, quantam hæc sepelendi ratio
infāmiā secum trahat, mitius & benignius
multo cum mortuis agunt. Psalmos enim in
eorum funere decantant, funebri eos oratio-
ne cohonestant & epitaphia isdem erigunt.
Et sanè nouit vniuersa hæc Gallia, quanto
honore & ceremonia, quantaque solennitate,
Elisabethæ Angliæ & Hiberniæ reginæ, nu-
perrimè defunctæ corpus deductum sit: de-
ducentibus id nimirum totius regni proceri-
bus atque omnium Ecclesiarum Episcop. su-
perpellicia & pluuiā splendida inducis, &
defunctorum officium ac varios pro mortui-
s psalmos decantantibus. In hac porro dedu-
ctioe ducentæ virgines spectabantur, albis
indutæ vestibus, & albis caput coopertæ pe-
plis, ac velis, quæ cingulo tenus dependebat:
hæc pro defunctæ reginæ animā Deum exora-
bant, quas Principes & Magnates ac publici
ministri, iuris induti, & vbertim lacryman-
tes proque Principis suæ animæ supplicantes,
sequebantur, qui nisi animæ hæc omnia salu-
ti plurimum conducere credidissent, nunquā
hoc schenate & pompa corpus ad tumulum

deducissent, fuisset alioqui ingenti Principem
faminam ludibrio exponere.

Ipsi quin etiam Calvinistæ, qui tam cru-
deliter modo in cœmeteria nostrā defaui-
unt, & velut furia quædam infirmales, magna
mortuorum contumelia, in loca sacra & ossa
Sanctorum, magno crudelitatis exēplo graf-
santur, cum sibi post mortem non maiorem
honorem quam equo & mulo, quibus non est
intellectus, a suis exhiberi cernerent, in con-
uentu quodam Ministrorum quem Genevæ
an. M.D.LXXII. iudixerunt, inter ceteros
synodi articulos statuerunt, vt pro mortuis
preces effunderentur. Sed laudabile hoc insti-
tutum Calvinistica quadam vafrilitate & astu
obliteratum, & penitus erasum fuit, ne quam
cum Papistis fortitan in sacris ritibus simi-
litudinem inducerent. An non igitur meta
quædam malitia est, ne dicam vesania, mor-
tuis bellum indicere, & instar spumantium
ac rabidorum canum lapides sepulchrales
vesano dente præmordere?

Aliud longè magis admirandum audite, *Ratio. 10.*

Inclytus ille Martyr Edmundus Campianus,
Societatis Iesu, nobilis de nobili trunco sur-
culus, ac sæculi nostri decus & columen, in
suis ad Oxonienses Academicos rationibus,
quibus eos ad disputationis certamen pro-
uocauit, & quibus Religionem Catholicam
asserit, ac propugnatum iuit, ait magnū
Turcarum Imperatorem, totius Christiani-
tatis calamitatem, cum de nouo illo Anti-
christo Luthero, deque eius erroribus, quos in
Germania diffundebat, inaudiuisset (inter
quos erat & purgatorij negatio, precum pro
defunctis effularum inutilitas) magnificis e-
um litteris compellasse, suumque ei obsequi-
um obulisse, adeo vt quacunque occasione
oblata auxilium se ei laturum sponderit.
M. humectanus ecce tyrannus suum pseudo-
prophetæ huic obsequium deserit: cum se-
ret, peruersorum eiusdē dogmatum promulga-
tione maiorem sibi ad Christianorum regio-
nes ferro flammæque vastandas aditum, quam
quingentorum milium hominum robore
releatam iri, quam obrem summas ei grati-
as ob turbas concitatas agebat, ac si qua re &
auxilio in posterum indigeret, ei suo se obse-
quio adfuturum pollicetur est.

Nos verò Catholici Nouatorum horum

O o o o 3 confue-

consuetudine & veneratione exosi, Sanctos inuocamus, imagines eorum dedicamus, mortuos honore afficiamus, animarum eorundem recordamur, nostrisque eos precibus, quantum in nobis est, adiuuamus? Et quoniam nos filios Sanctorum appellamus, quo olim Tobias nomine suam cognationem commendauit, ideo quoque par est, ut maiores nostros imitemur: nam cum Patres nostri, sanctissimi viri fuerint, pietate & religione insignes; consentaneum etiam est, ne filij ab eorum virtute & meritis aliqua ratione degeneres existant: cumque illi tam benignos se erga mortuos praeberint, tanto reliquias eorum honore coluerint, proque eorum animabus tanto affectu orauerint; æquum est, nos ad imitationem eorum accendi, magnum erga defunctos affectum ostendere, semperque in eorum fauorem sacra hæc verba iterare: *Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.*

Tres in mundo religiones capitales, quæ omnes pro mortuis Deo supplicant. Iudæi pro defunctis orant.

Porrò oratiuncula hæc sancta est, bene & rectè instituta, ac magnam pietatem spirat, semperque apud omnes, qui vnum se adorare Deum, veramque religionem amplecti profitebantur, in vsu existit. Et cum non nisi tres in orbe vniuerso religiones repetire sit, quæ veluti cæterarum principes ac magistræ sunt, & in vnum Deum credunt, Iudaica, Mahometana, & Catholica; hæc tamen omnes Purgatorium aliquod esse credunt, de mortuis piè ac laudabiliter sentiunt, proque eorum animabus Deum quotidie deprecantur. Iudæi enim, qui legem suam infractam & integram adhuc custodierunt, quotidie pro defunctis Deo supplicant, nam cum eos sacrificijs adiuuare nequeant, quæ non nisi in templo Salomonis, quod in aduentu Messie tandem aliquando restaurandum putant, peragere liceat, varias precandi formulas in hunc vsum concinnarunt, ita ut eorum Mahosor, qui ijs instar Breuiarij cuiusdam est, in quo variae preces continentur, orationibus pro defunctis effundi solitis scateat. Deinde & hoc ijs solenne est, cum aliquis eorum in extremo vitæ articulo constitutus est, lectum eius frequentes circumstant, magnoque eum obsecrant affectu, ut ita in altero orbe cum fuerit

sodalium suorum memor existat, ut ipsi eius hic in terra memores futuri sunt: enixeque efflagitant, ut, cum in alteram vitam venerit, Messiam roget venire in mundum, ne differat, sed aduentum suum maturet.

Turcæ autem in hoc Iudæis adhuc religiosiores sunt & accuratiores: cum enim credant animas mortalium post hanc vitam purgandas, pro mortuis preces fundunt, de iisdem non nisi reuerenter admodum loquuntur, eorumque memoriam celebrant: adeo ut sex quotidie lampadam millia ante pseudo-prophetæ Mahometi tumulum in ciuitate Mechæ accensa colluceant.

Christianos verò pro mortuis preces effundere, notius est, quam ut pluribus verbis explicari debeat. Nam quocumque demum loco ij reperiantur, Catholici sint, vel schismatici, defunctorum tamen memoriam celebrant: Græcis Constantinopoli, Aethiopes Prete-Ianne, Abyssini, & Maronitæ in Oriente, Chineses apud Antipodes, atque adeo per vniuersum terrarum orbem, quo Christianorum nomen penetravit, Purgatorij quoque fides viget, ac pro defunctis preces indici solent. Solus Caluinista degener ac spurcius sanctæ huic consuetudini repugnat. In quo ipsi eum Ethnici superant; qui se benignos & pios erga mortuos eorumque reliquias, longè secus quam hæretici, praeberunt. Quin ipse Cicero, fidei licet lumine destitutus, scribere non erubuit, primum ad pietatem gradum esse, eorum qui ante nos vivere reminisci, eorumque memoriam integram seruare, quia iam dudum tributum, ad quod ipsa nos mors obligat, persoluerunt: adeo ut non solum ille impius ac nefandus & naturæ aduersarius haberetur, qui corpori defuncti, debitum officium ac honorè negaret, verum etiam qui animæ. Ipse quoque Philosophorum omnium caput Aristoteles iisdem insistens vestigijs, æquius esse ait mortuis quam viuentibus auxiliari. O apophthegmata aurea, ac Christianis semper recòenda! Ethnicus ecce de mortuis nos reuerenter loqui vult, & hæreticus iisdem bellum indicit. O tempora! ô mores! ô sæculi labem!

Ijdem ipsi Ethnici etiam immanitate barbari

V. Turcæ mortuos reuerenter habent. Item Christiani.

Quid veteres Ethnici de mortuis sentiebant.

In Probl.

hari & feritate inculti, tanto semper defunctos eorumque ex hoc mundo emigrationem honore prosecuti sunt, ut mirer, hæreticos historias & gesta veterum legentes non erubescere. Lycurgus quippe Lacedæmoniorum legislator sanxit, ut mortui cum oleæ ramis ad sepulchrum deferrentur: ut edoceret nos, mortuis honorem esse exhibendum, ac misericordiam, cuius oliua symbolum est, ostendendam.

ab Albanis mos erat, omnes defuncti opes, & quidquid pretiosum habebat, sepulchro inferre: quo audito confundantur Christiani, qui cum parentes & affines terræ mandandi sunt, adeo interdum fordidi & tenaces sunt, ut viles & semilaceros vix ijs pannos dare sustineant.

lib. 3. Refert apud Diodorum Siculum, Cresias historicus Macrobius Aethiopiæ populos defunctorum statuas ex auro vel argento, vel ligno erigere consuevisse, ut eorum ita memoriam, vti statua, in animo semper conseruarent. His vero statuis quæ intus excauatae erant, defunctorum cineres includebantur; is vero qui defunctis sanguine erat proximus, easdē domū deferebat, qui easdē deinde vitro pelucido includebat, ut melius forinsecus videri possent, ceteri verò affines iisdem statuis frugum suarum primitias atque alia plurima sacrificia quotannis offerebant.

ab Maior adhuc erat Galatarum erga mortuos cultus, ne dicam superstitio: quam primum enim ut aliquis inter eos exspirasset, varias ad eum litteras & scripta destinabant, quæ deinde ipso sepulture die vnam cum corpore cremabant; credebant namque eadem a mortuis in altero mundo legi. Erat, fateor, hæc mera superstitio: sed ea tamen quam proximè ad sanctam Christianorum consuetudinem & carimonias accedit; hi enim harum chartularum loco preces iisdem offerunt, quarum efficaciam ac robur eas experiri certo certius credunt.

Græci hac in cæteris gentibus haud existere negligentiores, Alexander namque Macedo, Hephæstioni amicorum integerrimo extincto tam splendidas exequias adornauit, ut ipsa etiam animalia partibus suis non defuerint: ita ut

non suffecerit ei totum exercitum attis indutum spectasse, nisi & vibi, in qua ille exspirasset, muros quodammodo cederet, & equorum iugas in signum luctus detonderet.

Græcis quoque non cessere Romani, ut nimirum de funere Iunij Bruti manifestum redditur, Bruti inquam, qui vitæ suæ periculo patriam in libertatem assenerat, ac duro Tarquiniorum eam imperio liberarat. Hic enim cum fato concessisset, totius, populi ac senatus humeris, magno cum honore in forum delatus est, & funebri omnium primus oratione cohonestatus, qui mos deinde Romæ inualuit, ac mox ad alias nationes, sed ad Christianorum præsertim exequias celebrandas, dimanauit, ut nimirum ex oratione S. Ambrosij in exequijs Magni Theod. videre est.

Videte igitur, ut omnes orbis nationes etiam barbaræ defunctorum memoriam celebrarint; & soli, pro pudor! Calvinistæ eisdem insectantur, preces pro iisdem negant, sepulchra exhibitant, & nulla erga defunctos misericordia tanguntur. O crudelitatem intolerabilem! Audite ut & in sacris literis sepultura dignitas extollatur. Inter cæteros enim quos Messia venturo tribuit Isaias honores, ait sepulchrum eius fore gloriosum, & magnificentiam eximiam: *Et sepulchrum eius gloriosum: quod lxx.* Interpretes verterunt: *Et erit requies eius honor.* & Hier. Hebraicum textum secutus: *Et erit sepulchrum eius gloria* e quibus omnibus vnū hoc efficitur Christū magnificè & gloriosè sepeliendum. Ipse enim qui toto vitæ suæ tempore omnia sublimia, diuitias, honores & delicias contempserat, ipsum honorem qui mortuis impenditur, & honestam sepulturam noluit negligere: fuit porro ipsa gloriosa, siquæ vnquam cum varia in eam vnguenta & aromata, idque per scæminas piæ, impensa sint. Quis igitur credat, DEVM, qui tantos honores & tam gloriosum filio suo sepulchrum destinarat, eosdem fidelibus nolle impendi; ferine potest eum in deteriorem partem interpretari, si pro eorum animarum requie preces fundantur, & sacrificia propitiantia offerantur (an putabimus cum offendi si solitam illam bene

Platav. in problem. Halicarn. lib 5.

Isai. 56.

bene appreciandi formulam sapius in purgandorum auxilium repetamus: *Requiem aeternam dona eis Domine & lux perpetua luceat eis*: Nequaquam. Sed eodem nos inuolat dilectissima eius sponsa Ecclesia atque hoc ipsum enixissime miseri illi captiui à nobis efflagitant: hoc vnum hodierna die maxime perere à nobis postulant; huius rei ergo in nos oculos conijciunt, & eam se impetraturos penitus confidunt. Nulla quippe toto anno dies illis illucet optatior, & nulla festiuor. Hodie namque exultant & lætantur, cum preces nostras aliquod habuisse pondus sentiunt, vt hi quidem poenis omnino liberati ad æternam requiem euolent; illi vero aliquid saltem tormentorum leuamen sentiant. Huc respexisse mihi visus est Dauid vates cum diceret: *Auditui meo dabis gaudium & lætitiā, & exultabunt ossa humiliata*; scio quidem hoc non minus de resurrectione generali in qua mortuorum corpora, ad Angelicæ tubæ clāgorem, qua ad iudicium ac deinde ad gloriam euocabuntur sepulchris, immortalitatis & gaudij gloria rutilantia egredientur, posse intelligi. Sed alio sensu & quidem mystico de animabus Purgatorio decentis intelligimus, quæ auditis hodie precibus in earum fauorem effusus mirum in modum exultant magnoq; iubilo perfunduntur: eas autem eleganter per *ossa humiliata* designari existimo, quæ nimirum toties coram diuina maiestate sese humiliarunt.

Et bene, mea sententia, ait *ossa humiliata* & non caro. Peccatores enim carnales nimirum homines, qui carnis delicias semper consecrati sunt, eamque nimis tenere fouendo ad tartari Abyssum deuoluti, ad preces Ecclesiæ non exultant cum eius suffragia illis nequeant prodesse. Sed sola ossa, homines in quâ sancti ac mundi contemptores, qui in vasta quadam solitudine penitentiam agentes (Antonios, Paulos, Hilariones, Macarios intelligo) ipsi mundo adeo exlucci videbantur, vt præ macie ex inedia contracta, ex sanguia quadam, ossa & emedullata cadauera viderentur. Deinde ait: *ossa humiliata*, qui soli humiles, dura inquam illa ac solida ossa, & heroica quadam constantia & virtutibus offirmata, qui nimirum toties genua coram diuinæ maiestatis oculis curu-

runt, in altero mûdo recreari merentur; non verò ossa illa superbia & ambitione turgentia, qui sese numquam sub potenti Dei manu humiliare, aut submisere de se plis sapere voluerunt.

Dicuntur Elephanti, vasta illa animalia, quod eorum crura ex vnicò tantum constant offe, sine vilo nodo, aut articulo, quicquid numquam crura incuruant, cum semel ad terram prostrati fuerint, non posse se rursus in pedes erigere, atque ita faciliè in venantium potestatem concedere. At alia animalia, quæ ex ignis constant ossiculis, ac varias habent in cruribus vertebra, easque flexibiles, licet ad terram concidant, leui se negotio iterum suberigunt, seque in fugam conieciunt. Idipsum mihi de damnatis hic dicere liceat: eos nimirum cum intar brutorum Elephantorum hoc in mundo vixerint, ossa & latera continua inarticulataque habentes; & nunquam genua flectere, & ferream magni ludæis legibus submittere cor voluerint, si semel ad inferos precipites ruant, nunquam deinde amplius ad vitam posse resurgere. Sed humiles illos electos, de quibus in Euangelio dicitur: *Sinite paruulos venire ad me*, qui nimirum toties corpus & ossa ad Dei obsequium incuruauerunt, qui que se toties coram maiestate eius humiliarunt, licet ad purgatorium vsque deciderint, facili negotio posse resurgere, & ad precum nostrarum auditum, magna lætitia & exultatione, iuxta Prophetæ verba: *Exultabunt ossa humiliata*, perfundenda.

Hinc factum est, vt veteres illi Patriarchæ semper iuxta Ierosolimam, aut saltem in Palæstina sepeliri voluerint: spiritu namque Prophetico augurabantur fore, vt post templi illius splendidi exstructionem, sacrificia ibidem ac preces pro mortuis Deo offerrentur: itque idè haud procul à ciuitate sancta Ierusalem humari cupiebant, vt scilicet ossa eorum, preces quodammodo audiendo, & Sacrificiorum nidorem odorando, ad meritum participationem exultarent. Ne verò me existimetis fabulas aut nugas vendere, inspicite cap. 50. Genes. & videbitis Patriarcham Ioseph lecto ad mortem vsq; affixum enixe à fratribus postulantem, diligentem vt sui corporis à morte rationem haberent, neque ossa sua in Aegypto idololatricæ infami, & in

Psal. 50.

Elephantorum forma.

Cetero ossa.

Luc. 11.

Psal. 50.

& in qua nulla mortuorum habebatur ratio, sincerent putrescere, sed secum eadem in terram Chanaan asportarent, in qua tot pro ipsidem sacrificia, & victimæ immolari, tot aliquando orationes fundi debebant.

Quamobrem Christiani, vñ hoc nostrum hodie ac toto vitæ tempore sit studium, pro fidelibus defunctis feruentissimi ad Deum preces effundere, eorumque nullo non tempore memoriam facere. Moueant nos oblecto tormenti & supplicia quibus excruciantur, vt querimonias eorum aures accomodemus, eorum necessitatibus subueniamus, & respiciam ostendamus, quo eos olim amore, quo affectu fuerimus profecti. Marcus Tullius tribus potissimum de causis nos à Deo cõditos affectu. *Non solum enim, inquit, nobis nati sumus, sed ortus nostri partem patriæ, partem parentis, partem sibi amici vendicant:* amici quidem vt diligantur, parentes, vt colantur, patriæ verò, vt ab hostium inuisu defendatur. Idem mihi quoad defunctorum memoriam dicere non liceat? & sanè si parodie eadem verba expresserò, sanctius multò & melius mihi videor conclusurus: *Non solum nobis nati sumus, sed ortus nostri partem Ecclesiæ, partem Sancti, partem sibi morsus vendicant:* Ecclesiæ quidem, quod nostra vera sit patriæ, Sancti quod parentum nobis loco sint; mortui denique, quod instar amicorum habendi, quodque nostras hodie preces etiam atque etiam implerent. Igitur quantum in nobis est, eos adiuuemus, ac diuinam misericordiam sollicitius pro ipsidem exoremus, vt nimirum eorum misereatur, penas minuatur, temporis spatium abbreviet, nostras orationes eorumque querimonias & lacrymas non repuat, denique ac acerbis purgatorij flammis eripiat. Quamobrem toto vitæ tempore semper pro ipsidem Dominum inuocemus, dicentes: *Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.*

Et sanè o pater misericordiarum, & totius consolationis Deus, viuorum ac mortuorum iudex æquissime, supplices te hodierna die deprecamur, vt captiuarum illarum virginum lamenta, suspiria, clamores, lacrymas benignus exaudias: ac tristes creaturarum tuarum gemitus attendas, quæ iam à tot annis, tamque grauiter, & tam atrocibus apud inferos

Supplement. Bossii.

in iustitiæ tuæ carceribus supplicij excruciantur. Noli quæso clementissime ac benignissime Deus aures eorum questibus occcludere, qui noctes & dies de profundis terræ visceribus ad te in clamant, ita namque fortem eorum describens Psalmographus ait: *De profundis clamaui ad te Domine, exaudi orationem meam; Etiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ.* Quare age fidelium omnium conditor, eorumque animarum redemptor, misericordiam & gratiam illis impeture, & veniam misericordissima pietatis tuæ omnia illorum peccata extingue, & vniuersalem omnium illis delictorum veniam concede, vt indulgentiam quam semper optauerunt, pijs supplicationibus consequantur: & tetris illis carceribus egredientes libertatis æternæ compotes efficiantur, ac rectè ad beatorum gloriam & requiem sempiternam, quam ipse beatitudinis status secum trahit, perueniant: ad quam nos Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus perducere dignentur.

Psal. 129.

IN FESTO S. MARCELLI EPISCOPI ET CONFESSORIS.

Potest esse commune de Episcopo aut Confessore quocunque.

Partitio.

- I. *Qua dua sint doctores Episcopales,*
- II. *De doctrina Episcopali.*
- III. *De vita ac virtute Episcopali.*
- IV. *De doctorum omissione Episcopali.*

Ecce Sacerdos magnus qui in diebus suis placuit Deo, Eccles. 44.

FIGURA.

Inter cæteros quos Romana Respubl. tulit viros virtute & rerum gestarum gloria insignes ac bello & pace nobiles, non postremum, meo quidem iudicio, locum obtinet magnus ille Marcellus, qui Hannibalem Italiae

Plutarch. in Marcello.

Pppp incum.